

LIBER

EIVSDEM LIBER TERTIVS
DE ARTE GRAMMATICA.

Vrsum camœna paruo
Phaleras parat libello:
Et uult amica fictis
Commenta ferre primum:
Memorans frigente uero
Nil posse comere usum:
Vitioque dat poeta.

Infraëta ferre certa:	Et sic petent notandis
Le scitua dans lepori:	In calitum senatum.
Et paginam uerultans	Aut si tacere cultum
Multo illitam colore.	Placet: ordo quis probatur.
At quin prioris ille	Certe loquentur illa:
Titulus monet libelli	Quicquid erat docendum/
Mithos ab ore pulsans?	Habitusque consequentur
Artesque uera fantes	Asomato in profatu.
Voluminum sequentium	Hac nempeticta uox est/
Præcepta comparare.	Et deuius promissi es:
Ad hac iocante rictu:	Cur ergo non fateris/
Nil mentiamur inquit:	Ni figminis figura
Et uestiantur artes.	Nil posse comparari.
Antu gregem fororum	His me camœna uicite:
Nondum dabis iugandis.	Fugis: iugabo ludum.

Demouerat igitur Latoides unam de priori loco Mereti //
a rialium ministrarum: atate quidem longaquam: Sed Comi //
tate blandissimam: Quæ se in Memphide ortam: Rege ad //
huc Osire memorabat: diuque obteetam latibulis ab ipso reper //
tam: educatamque Cyllemio. Quæ femina: lz in Actica ubi ma //
iore aui parte floruerat: se assereret incedere palliatam: tamen ri //
tu Romuleo: propter Latiale Numen: & olim caput: propterque //
Martiam gentem: Venerisque Propaginem: Senatum deum ingref //
sa est Penulata. Gestabat hæc autem Teres quoddam ex compa //
ctis annexionibus Ferculum: quod leui exteriorius Elephanto prani //
tebat: Vnde uelut medendi follers uagistra curandorū uulnerum //
insignia proferebat. Nā ex eodē scalprū primo uibrati demonstrabat

TERTIVS

acumine: Quo dicebat circumcidi infantibus vitia posse linguarū.
 Dehincque nigello quodam pulvere: qui ex fauilla confectus: uel
 sapia putaretur illato per cānulas eadem resanari. Tunc etiā quod
 dam medicamen acerrimum: quod ex ferula flore: caprigeniq; ter
 goris refectione confecerat: rubri admodū; coloris exprōpsit: quod
 monebat faucibus admouendum. cum indocta rusticitate. uexata
 f. tidos ructus uitiosi oris exhalant. Demonstrabat etiam quen
 dam gratissimum gustum Vesperæ multo oliuoque laboratum.
 Quod epulsa uocis insuauiſsimæ diritate canotos etiam fieri pos
 se memorabat. Arterias etiam pectusque cuiusdam Medicaminis
 adhibitione gargarizando purgabat. In quo & cara fago illita: &
 gallarum gummeosque commixtio: & Nilotica frutticis Collem
 mata notabantur. Quæ uis Epithematis: l; memoriam: intentio
 nemque procuraret. Tamen natura sui etiam uigilias inferebat.
 Protulit quoq; Limā quādam artificialiter expolita;: qua octo
 partibus auratis: uelut diuersis nexionibus interſtincta uibrabat:
 ex qua scabros dentes: uiriliginēque linguarum & sordes: quas in
 solo e quadam Ciuitate contraxerant: leui sensim attritione purga
 bat. Hac abstrusa nosse carmina: numerosq; multifidos crebræ sup
 putationis opere putabatur. Deniq; quotiēs curandos accaperat.
 Mos eius erat de Nomine primo tractare: Casus etiam non tacebat
 quanti uel uitia creare possent: uel prudētissime declinari. Tunc ge
 nera reꝝ: uerba etiā curadoꝝ cū rōne captabat: ne ut fieri ab agrotā
 tibus moris ē nomē pro nomine cōmutarent. Tum Verborū; Mo
 dos: Tēpora: Figurāsq; & Schēmata req̄rebat. Iubebatq; alios: q̄
 plenitudo obtusior: atque immobilis torpor infederat gradus per
 currere: scandereque q̄ plurimum operum: Prapositionibus: aut
 Coniunctionibus: aut Participatis insistere: totaque curandos arte
 fatigari. Hanc igit̄ feminā tali multoꝝ curatione callentē: cū; Deo
 rū nonnulli Iatricem. Alii Genethliacē diuersis reꝝ operibus asti
 marent. addereturq; Fidei; medēdi Sollertia: q̄ eam opitulari posse
 oris uitiiis: nec Pallas denegaret: nec ipse Maiugena. Incōsentar eum
 tamē uidebatur incedere Medicam penulatam. Iccircoq; ab ea & no
 men & officiū suum: ac totius expositio artis exquiritur. Tunc il
 la: ut familiare habebat: exponere percunctata ac docere: facile quæ
 ab eadem quærebantur: Penula a dextra cum modestia: uerecūdia
 que reuelata: sic cœpit.

LIBER

Γραμματικὴν dicor in Græcia: ὅ γράμμα ἡ lineæ: & γράμματα lit-
tera: nuncupentur. Mihiq; sit attributū litterarū formas propriis du-
ctib' linear'. Et sicq; mihi Komul' lratuæ nomē acripsit: quis ifatē
me lrationē uoluerit nūcupare. Sicut apud gracos γράμματικὴ
primitus uocitatur. Tunc & antilitem deat: & lectatores impube-
res aggregauit. Itaq; auctor nostri nunc litteratus dicitur: littera-
tor autē uocabat. Hoc etia Catullus qdem non inuauis poeta cō-
memorat dicens. Munus dat tibi Sylla litterator. Ide apud gracos
γράμματοδ' ἄσκαλος uocitatur.

Quid sit officium Grammaticæ.

Officium uero meū tunc fuerat doctē scribere: legereq;. Nunc
etiam illud accedit: ut metum sit erudite intelligere probareq;. Qua
duo mihi uel cū philoſophis criticūque uident ee comunia. Ergo
illorū quatuor duo actiua dicenda iunt: Duo ſpectatiua. Siquide;
impendimus actione: cum quid conſcribimus: legimus ue. Sequē-
tium uero ſpectaculo detinemur: cū ſcripta intelligimus: aut pba-
mus: & l, inter ſe quada cognatione coniuncta ſint: dicit ceteris ar-
tibus comprobatur. Nam & actor cognoſcit primo: quā ualeat acti-
tā. & Aſtronomus quada facit: ut per ea cognoſcat: quā debeat cō-
probat. Promittit etia utrunq; Geometres. Quippe formas theore-
matum cum rationibus certis efficit: & cognoſcit.

Quot ſint partes eius.

Partes at meæ iunt quatūor. littera: litteratura: litteratus: litte-
rate. Littera ſunt quas doceo. Litteratura ipſa: quā doceo. Lrat':
quē docuero. Lrate quod perite tractauerit: quē informo. Profite-
or at de orōnis natura: uſuq; tractare. Natura ē ex qbus formetur
oſo. Uſus: cū eadē utimur: appellat. His etiā materies admouet:
ut de qua re dicendum ſit: exinimemus. Oratio uero ipſa tribus
gradibus eruditur: idelt ex litteris: ſyllabis & uerbis.

De natura litterarum.

Verum in litteris gemina quaſtio diuerſatur. Nanque aut na-
turales ſunt: aut effectæ. Natura enim inſinuante: earum nomina
in loquendi ſubſtantiam procreat: Artiſicioſa uero formatio earū;
lineas: quas ſcribimus: designauit. Ad hoc ut præſentes una: uti
abſentes alia potuiſſent. Atq; ita ex hac parte: quā ſcribitur muta: Ex
illa qua legit: uocales ſi appellata. Siqde hæc aurib' tātū. Illa ſoliſ
oculis ualeat cōprehēdi. Lra igr alia ſūt: quæ per ſe efficiēt totū ua

TERTIVS

leant: alia: quæ nihil.

Nam uocales: quas græci. vii. Romulus. vi. usus posterior quæ
q; comœorat. y. uelut græca reiecta. Hæ tamē i Latio nūc produci:
nunc contrahi: nunc acui: nunc grauari: uel etiam circūflecti. Nūc
aggregari: nunc distrahi sine iactura sui nominis possunt. Modo
solæ syllabas formant. Nunc consonantes utrinq; suscipiunt: uoca-
lesq; nonnulla modo se inuicem mutant: nuper sibi cum decor suc-
cedunt. Quippe. A. plerunque in. c. transuertitur. Nam capio ce-
pi facit. Nunc in. I. ut salio insilio. Nōc in. o. ut plaustro plostro.
Vel in. V. ut arca arcula. Item. E. littera in primum. A. reforma-
tur: ut sero satum. uel in. I. ut moneo monitus: Vel in. O: ut a tegē
do toga. Vel in. u. ut a tego tugurium. Similiter. I. quoq; uoca-
lis in. A. conuertitur: ut si quis siqua. In. E. ut fortis forte. In. C.
qui quo. In. V. ut ibi ubi. Non aliter. C. littera in. A. transit: ut
creo creauit: Vel in. E. ut tutor tutela. Vel in. I. ut uirgo uirginis.
Vel in. u. ut uolo uolui. Item. u. simili ratione conuertitur in. a.
ut magnus magna. In. e. ut sydus syderis. In. i. ut telum teli. In. O.
ut lepus poris. Sic igit transformata nunc utrinq; poterunt copula-
ri. Nūc ex altero: nūc ex neutro. nunc aliquas partes orationis ter-
minant. nuncque nullas.

Quod uocales utrinq; aliquando copulantur.

Nam. a. primum utrinq; sibi associat. u. & i. lras: Nam & aurū
dicimus: & uarus: & ianus & aiæ. Ex uno autem latere suscipit. e.
ut aneas. Ex neutro uero. o. finit fœminina noia: ut Dea; masculi-
na: ut iugurta. Neutra in singulari nūero tantū græca: ut toreuma
peripetasma. In plurali autem latina: ut monilia. In uerbis imperan-
di modi: ut canta. salta.

E autem uocalis duarū græcarum lras uim possidet. Nam cum
corripitur. e. græcum ē: ut ab hoc hoste. Cum producitur. h. est.
ut ab hac die. Ac maxime tunc circumflexum accentum tenet. Hæc
duas uocales: idest. i. & u. ex latere utroque complectitur: ut in eu-
ro. ueientano: & in eia iecore. Finit uero neutra nomina: ut moni-
le. Fœminina etiā: Sed græca: ut Calliope. Pronomina: ut ille: iste.
Numerum etiam totius generis: ut quinq; l; aptoton sit. Itē. e. uer-
ba imperatiui modi: ut sede curre: Modi infinitiui scribere: scripsit
se. I. uero littera cunctis utrinq; uocalibus sociatur. Nam. A.
complectitur: cum dicimus ianuarie & Aiæ. E. autem: ut tene

LIBER

at: docuerunt exempla superius demonstrata. **Q**. autem littera copulatur in nomine Iouis: & Onone: Oisus etiam dicitur. Sic enim ueteres usum dixere. **V**. autem in iuuando: & **V**ita: hac aliquando uocalis geminam syllabam facit. Finitque omnium generum nomen: ut frugi. numerum itidem omnium generum. ut uiginti. Item uerba modi indicatiui: ut noui: memini. Imperatiui: iali: ueni. Infiniti: iaculari: luctari.

Querolfa: quibus uocalibus: qua uero ex parte cohaereat: superius memoratum. Finit autem nomina masculina: ut Cato. Feminina: ut Iuno. Numerum omnium generum: ut octo. Item uerba actiua: canto: laudo. Modi imperatiui tantummodo inuenitur: ut cedo. Aduerbiu: ut subito. Praepositionem: ut pro.

V. autem littera uocalibus omnibus utrinque coit praeter. **Q**. antelatum. Sola etiam. **V**. sui generis litteram non geminat: sed coniungit: ut uulgus uulcanus. Finit articulos: ut tu. Nomina neutra: ut cornu: genu. nullum autem uerbum claudit.

DE SEMI VOCALIBVS.

Actenus de uocalibus. Non enim uocales astruere: sed omnes litteras sum iussa monstrare. Verum reliquas: quae sequuntur: consonantes esse non dubium est: Quae item discernuntur in semiuocales & Mutas: Quarum exequar rationem. Quippe. **F**. littera: quae est Semiualium prima: duas tantummodo consonantes praelata complectitur. **L**. & **K**. ut dicimus flauus & frugi: uocales uero complectitur: ita ut. **I**. & **V**. uocales sibi praeferi prohibeat: nullum autem claudit finitiua sermonem. **L**. uero littera tripliciter sonat: Nam exilem sonum reddit: cum geminatur: ut sollers Sallusti. Medium autem cum terminat nomina: ut sol sal. Item leniter sonat: cum uocales anteuenit: ut lapis: lepus: liber: locus: lucerna. Plenum uero sonum habet: cum ei praefertur littera. **P**. **G**. **C**. **F**. ut in Plauto. Glebis Claudio: Flauo. **L**. autem nunquam ulli semiuocali: uel Muta praepositur. Quae pro. **D**. in praepositione accipitur: cum & **A**. praefertur: ut allidit: alligat. Hac autem praelata praepositione seruetur: ut illepidus: illotus: Vtrinque autem uocales amplectitur: & nomina nonnulla determinat in masculino Sol. in feminino Tanaquil. in neutro. **A**. **E**. **I**. praecedentibus: ut bidental: mel: sil. Aduerbia etiam claudit: ut semel. **M**. uero littera tam in sermonis initio: quam in medio esse: & in ultimis potest: ut mores: umbra: triticum. Ex conso-

TERTIVS

nātibus sola. m. præcedit. n. ut Memnō. Subsequit solā. s. ut Smyn-
 thius. Mutaturq; in. n. nonnunq;: ut cum dicimus nunqs. Termi-
 natque neutra: ut aurum & argentum. Item Monoptota: ut neq;. In
 genere masculino accusatiuū simplicē & duplicem gtūm. Item
 participia & uerba & aduerbia: ut tractum: legam: cursim. Nume-
 rum etiam oīum generū: ut nouem: decē. N. autē littera plenior
 apparet in primis & ultimis: ut Nestor tibicen. In mediis exilior: ut
 mane: damnum. Ex cōsonantib; sequit. M. litteram: ut memnō.
 S. autē præcedit: ut fons: mons. Conuertit etiam in. m. cū eā sequū-
 tur b. p. m. ut dicimus: imbuit: impulit: imminet. Eadē noīa termi-
 nant masculinū: ut Tibicen. Fæmininū græcum: ut Syren. neutrū:
 ut culmen. R. uero uocales utrinq; cōplectitur. De cōsonantib;
 S. soli præponit: ut fors fors. & x. duplici non nunq;: ut arx: cōuerti-
 tur in. l. & n. & s. ut niger nigellus. Femē feminis: gero gessi. Finit
 noīa masculina p^o oēs uocales: ut par pater uir nitor fur. Fæmini-
 na post e & o: ut mulier soror. Neutra post oēs præter. l. ut calcar.
 piper marmor sulphur. Finit uerba & aduerbia: ut uenor uador.

S. nonnulli litterā nō putauerunt. Nā Messala quēdā sibilu, dixit.
 Quæ tamē utriq; p litterā copulat: ut spado psitacus: & c q t sequē-
 tes amplectit: ut scaurus squama stella. In plures etiā transitu;
 facit ut i l. Dicius. n. mod^o modul^o. In n. sāguis nis. In r flos florif.
 Ind custos dis. In t nepos tis. Terminat & masculia & fæminina p^o
 oēs uocales. neutra post a o u. ut uas os nemus. Huic litteræ Diu^o
 Claudius p adiecit: aut c propter ψ & χ græcas: psalteriu, sacfa. X.
 autē nemo litterā putat: quonia; duplex ē. Constat enim ex g & s.
 ut rex regis: aut ex c & s. ut nux nucis. In. u. aliquando transferē:
 ut nix niuis. & c. ut pix picis: & i t ut nox noctis: Hæc i latinis nunq;
 pōitur prima. Apud græcos at pōit: ut in Xátho. & masculino &
 fæminino oīb^o uocalib^o sociat: ut Ajax frutex calix uelox pollux.
 & fæminino. fax lex lodix uelox lux: neutrum nullum claudit.

De Mutis.

Transactis semiuocalibus mutæ sunt perq; tendæ: Quæ ideo hoc
 noīe nuncupātur: quonia; nisi illis uocales associatæ succurrerint: i
 tra oris sonitū ante auspicia moriūtur. B prima oībus uocalib;
 utrinq; cōnectitur. præfertur cōsonantibus. L. & R. ut blesus & bre-
 uis. Trāsit in. c. ut succurrit: in. f. ut sufficit. In. m. ut summittit.
 In. p. ut suppōit. In. s. ut substulit: Finit nihil nisi tres præpositiōes

LIBER

ab ob sub. C uocales utrinq; collaterat cōsonātes quas dā præcedit l t r m n: ut clar' tectū crus acmō Cnidus. Finit articulos: quos pnoia uocat: Hic hæc hoc. Et aduerbia: ut sic huc hic. Sola mutarum atcedētem uocales; producit: & pro duplici hētur: ut hic hæc hoc. D utrinq; uocales tenet. Præpōitur K lra in Druso. M. lra nunq; præfert in latinis. In græcis at aliquādo: ut Dmolus. Sic & n ut Ariadne. Trāsit in c ut accidit. In g ut aggerat. In l ut alligat. In p ut appōit. In r ut arripit. In s ut assidet. In t ut attinet. Finit articulos neutralis generis: ut illud istud. & præpositionē: ut apud.

Goibus uocalib' præfert. Sequit a lra: ut in aggere: Quæ quotiens geminat adiūgitur. Præfert R lra: ut graue. L ut gladi' N ut ignis. In c quoq; cōuertitur: ut rego rector. Nihil quoq; cōcludit.

Aspiratiōis notā esse certissimū ē: quæ quādo uocalib' accidit ut hospes hares. Trāsit in x ut traho traxi: Hæc Græci diuiserunt. Nā pars eius dexterā aspiratiōis notā ē: sinistra cōtrariā significationis. K uero nūc notā putat esse: nūc lra: nam eius effect' c integrā nō dubiū ē abq; his: Kapita Kalēda Kalūniā. P aut cōueit utrinq; uocalib' R lra præpōit: ut prædere. L ut placere. T ut Ptholomæus. S p̄stacus N ut in sypnis. Terninat uero nihil. Q qdā lram nō putabāt: & uicerēt: nisi i equo & eqtatu apparetet expresse. Hæc nunq; sine duab' uocalib' pōitur: quæ prior erit. u. & sic cetera cōsequēter: ut quartus quartus quites quot' eques. Cōstat at ex c & u. Ideoq; duplex & cōpōita dicit: nec geminat. Nullā singularē lra; cōprehēdit: finit nihil. T uocales ex utroq; cōcludit in cōiunctiōib' & præpositiōibus præcedit l i Tlepolemo. M. in Tmolo N in potnia. K i Troia. Finit neutra caput sinciput Laet. articulos terminat: ut quot tot. Verba: ut legunt. Aduerbium & interiectiōnē: ut ut at at. Z a græcis uēit: l; et ipsi primo C græca utebant: Nam cetū dicebāt: quē nūc zetum dicūt: Tamē hæc gemia ab ipsis etiam habet. Nam a t & c compōit: Quam ut aduertat duplicem: nunq; poterit geminari. Hæc præponit M litterā: ut Zmirna.

Ex his igr̄ uniuersis decem & octo lra necessitatem cuncta conscriptionis absoluunt. Placet enim mihi Y in uocalium numerum cōgregari. Neq; sine hoc hiacynthus: aut Cylleni' poterit anotari. Sic igr̄ erit: ut sena fiāt uocales. Semiuocales & mutæ xii. H. n. aspiratiōi dabit. Superuacta q; erūt q & K. X at ut duplex sine elemēti cardie nō pbat. Z. uero a latinis excludit. decē & octo numero: si

TERTIVS

cut dictu, est supersidunt: Quæ tamen cū superuactis: reiectisq;
cunctis ex unius uocis sonitu conformata: diuersas naturalis armo-
niæ causas sub oris concinentia reppererunt.

De Formatione Litterarum.

Nanq; A sub hiatu oris congruo solo spiritu memoramus.
B labris per spiritus impetum reclusis edicimus.
C super molaribus linguæ extrema appulsis exprimitur.
D appulsu linguæ circa superiores dentes innascitur.
E spiritus facit lingua paululum pressiore.
F dentes labæ inferius deprimētes lingua palatoq; dulcescit.
G spiritus cum palato.
H contractis paulum faucibus uentus exhalat.
I spiritus prope dentibus præssis.
K faucibus palatoque formatur.
L lingua palatoque dulcescit.
M labris imprimitur.
N lingua dentibus appulsa collidit.
O rotundi oris spiritu comparatur.
P labris spiritus erumpit.
Q appulsu palati ore restricto.
R spiritum lingua crispante corraditur.
S sibilum facit dentibus uerberatis.
T appulsu linguæ dentibus impulsis excuditur.
V ore constricto: labrisque promulis exhibetur.
X quicquid c & s formauit exhibilat.
Y appressis labris . spirituque procedit.
Z uero: iccirco Appius Clau. detestatur: q̄ dentes mortui; du;
exprimitur/imitatur.

Præstricta est cursim rationis regula primæ:

Quæ multis tendi sueta uoluminibus.

In qua iuncturis quid nectat littera utrisque:

Quo admittat sociam: uel faciat latere.

Quæ quo transiliat conuersis legibus usu:

Et transformatum nomen habere uelit.

Quas oris sonitus: uel quas modulatio lingua

Gignant: & pulsu rupta labella suo.

Nunc iam compactis cursanda est syllaba formis:

LIBER

Vt fastigetur longa breuisque fuat.
Hæc duo percurram: iuncturas littera quippe
Præueniens docuit sub ratione pari.
Hoc igitur subdens nectendum concipit ordo:

Si ueltrum superi comprobat arbitrium.

h Acc cum Grammatica diceret: eaq; progredi Iupiter: Delius
q; præciperet. Hic Pallas de iunctura syllabarum inqt: Dū
hæc Līatura deproperat: partē historicā pratermisit: Quo Virgīs
obiectu perterrita. Scio inqt mihi plurima trāseunda: ne minutio
ra nectēdo: fastidiū superā beatitatis incurrā. Proposito meo igit
per cōpendiosos calles festina perfungar: ne dēs obumbrata tama
libus uelut senticosa copīa densitate syluescam.

De Iunctura Syllabarum.

Syllaba igit dicta ē: q; iunctis lris sonitū simul accipientibus in
formeī. Cuius: ut dixi: tres partes esse non dubiū est. De Iunctu
ra: de Fastigio: aut de Longitudib: Iuncturae sunt genera qua
tuor. Duo naturalia: Duo historica. Naturalia sunt: cū quaritur
unaquaq; syllaba: utrū ex una an gemina: an neutra parte iungat.
Et utq; littera: quæ inter se copulari nō possunt: adiecta alia lra so
cientur: ut M & N: dū non coeāt: uocali accedēte sociātur: ut ī am
ni & somno: Quæ iuncturay genera ex hoc q; in lris mēorata sunt:
transeant. Historica uero illa cōiunctio ē: Cū ex lris: quæ iter se
poterunt copulari: diuersitas fandi nō easdē nec pares nūeros socia
rit. Scribim? nos. n. Musay primā syllabā duabus lris: graci trib?.
Lucillius in dtō casu a & e cōiungit dicēs. Huic Terentia Orbilia.
Lucinius a & i. & Lucteti? crebro: & noster Maro Aulai Pictai.
Itē duæ Iuncturae sunt: cū sociamus syllabas propter pedē uel uer
sum: ut duæ in unā repente depereant: ut in Synaliphe. Vel cū lit
tera excluduntur e uerbo: ut in Eclipsi.

De Fastigio.

Actenus de Iuncturis: Nunc de Fastigio uideamus: qui lo
h cus apud Gracos περί προσώδων appellatur. Hic in tria
discernitur. Vnaquaq; n. syllaba aut grauis est: aut acuta
aut circumflexa. Et ut nulla uox sine uocali est: ita sine accentu nul
la. Et est accentus: ut qdā putauerūt: anima uocis: & seminariū
Musices. Quod oīs modulatio ex fastigiis uocum: grauitateq; cō
ponitur. Ideoq; accentus quasi accantus dictus est. Omnis igitur

TERTIVS

uox Latina simplex siue composita habet unum sonum: aut acutū:
 aut circumflexum: duos autem acutos: aut inflexos haberi nunquam po-
 test. grauis uero saepe. Acutum habet in prima syllaba. Si dicas Cae-
 lius. In secunda Salustius. In tertia Curiatius. Inflexum item in
 prima: si dicas caelum. syllaba autem penultima nunquam acuit natura
 ipsa: sed praecedens eius. id est ab ultima tertia: siue breuis: siue longa
 sit: ut Cicero Calius. Flexus autem sonus in ea tantummodo syl-
 laba consistit: quae praecedit ultimam. Nec aliter quam ut ipsa natura lon-
 ga sit: & ultima tantum breuis: ut Galenus. Aut si ultima longa:
 aut si penultima natura uel positione longa: & ultima breuis: Acu-
 tus tamen sonus fiet: ut Galeni Camilli. Inflexi proprius est hoc:
 ut nisi longis natura syllabis non adhaereat. Acutus autem & in
 longis & in breuibus inuenitur. Omnis autem uox aut acutū: aut
 circumflexum sonum habeat: necesse est etiam si monosyllaba sit.
 Monosyllaba enim graui carent. Omnis uox monosyllaba: cum
 aliquid significat: siue breuis est: siue positione longa: acuetur: ut
 dicimus Tar Ars. Si autem natura longa: flectetur: ut lux mos.
 Dissyllaba uero priorem acunt: uel cum breuis est utraq;: ut ci-
 tus. Vel cum positione longa est utraq;: ut sollers. Vel altera posi-
 tione longa: ut cohors. Si uero prior syllaba natura longa est: & se-
 quens breuis flectet prior: ut luna. Si posterior longa erit positio:
 uel natura: prior acuet: ut codex docte. Nulla enim longa inueniet
 grauis in dissyllaba: prior in trisyllabis: si media breuis fuerit: Quae
 penultimam dicimus: non dubie graui accentu pronunciat. Ac ita-
 tem prima eius: hoc est tertia ab ultima acuet: ut in Catulo. Si ue-
 ro eadem longa est: interest quemadmodum sit longa. Si enim natu-
 ra longa est: breuisque ultima: media flectet: ut Cethegus mancinus.
 Si uero media longa erit natura: & extrema longa. Media acuet:
 ut Catoni Ciceroni. Vel si positione longa erit: Media acuta dura-
 bit: qualiscunq; nouissima fuerit: ut Catullus Catullo. Metellus
 Metello. Pronomia autem quae duplici modo declinant. id est aut corri-
 piuntur: aut producunt: mediam syllabam in genitiuo casu acutū
 ipsius illius. Horum si secunda breues fiant: prima acuta erunt: ut
 ipsius illius. Si uero longa erunt media prima graues. Secunda
 inflexa erunt: ut occidit Sol: & occidit hoies. Ergo prima acuta sunt:
 cum media breues. Cum uero media longa uel acuta: uel infle-
 xa: aut acuta: cum longa ultima: ut tenebra latebra manipuli. Hac

LIBER

a superioribus: quæ sunt alia: ut Catullus Salustius hoc differunt: quæ illa consonantes discretas habent: Hæc quævis & ipsam penultimam positione habent longam. Nulla tamen in secunda syllaba ex consonantibus sibi retinet: sed in tertia sunt duæ. Ideoque factus est: ut media hæc nomina tenebras & latebras acuto accentu prima syllaba proferret: ac manipulos & fenestras penultima syllaba acuta diceret: Quod quidam illud genus syllabæ penultimæ oïo breue putauerunt: quia non terminaretur consonante. Quidam quia l; non terminaretur consonante: proxima syllaba inciperet a duabus consonantibus. Et quæ natura litterarum l & r mollis est: nunc longam: nunc breuem syllabam efficiat. Nulla autem uox Romana duarum uel plurium syllabarum acuto sono terminatur. Inflexum autem non uias postremum habet: nisi cuius posterior pars in syllabam natura longam excurrit: ut ergo & pone. Contextus orationis plerumque adimit his: aut mutat proprios sonos singulis uocibus adimit his: quæ referuntur ad aliquid sequens: ut præpositionibus ante urbem. Nam hic ante perdidit acutum sonum prioris syllabæ. Item post mutas mutat accentus adiunctis uocibus. Que uene: cum tamen complexiua coniunctione quæ ue: cum expletiva: ut Latiumque auferere uultis. & Stimuloue meum cor apud Actium in Pelopidis. Nunquam migrabit acutus sonus de primis syllabis in postremas: præter particulas coniunctas: Quarum hoc proprium est acuire partes extremas uocum: quibus adiungunt. Græca nomina eum in latinum uertunt: nostra regula pronunciant: nisi maneat græca. Olympus igitur & Caucasus: sicut latina proferuntur: quæ acuire uel flectere debeat secundum rationem superscriptam apparet. Sed si manet græca: & huic regulæ in peregrinis uocibus accedimus. necesse est tamen in obliquis casibus acutos sonos in mediis syllabis seruent: Quonia; apud græcos quoque non alio accentu hæc enūciari audimus. Acutus accentus notatur uirgula sinistra parte in dextram ascendente. / . Grauis autem a sinistra ad dextram descendens. \ . Inflexi signum est Sigma super ipsas litteras deuexum. Λ . Accentus partim fastigia uocamus: quæ litterarum capitibus apponant. partim cacumina tonos uel sonos: græce πρὸσῶδ' ἰακ. Sciendum etiam uni uocabulo accedere omnes tres accentus posse: ut est Argiletum.

De natura Syllabarum.

Memoratum arbitror competenter quæ sint: & quemadmodum uertantur fastigia syllabarum. Nunc earum longitudines intelli-

TERTIVS

mabo. Vnaquæq; syllaba aut brevis est: aut longa: aut commū-
nis. Brevis est: cum uocalis corripitur: ac nullis consequētib' ad-
iuuatur: aut cum correpta forma uel littera terminat. Longa au-
tem duobus modis efficitur. Natura & Positione. Natura: cum uo-
calis producit: aut cum syllaba circumflexum accentum tenet: uel
acutum in penultima: aut cum monosyllaba unaquæq; uocalis ē
aut cu; diphthongo reperitur. Vel cum prima syllaba tubalia for-
ma cuiuscūq; uerbi composita nec uocales; nec acumen mutat. Po-
sitione: cū breuem uocalem aut duæ consonātes sequunt: siue in ea-
dem syllaba: siue in sequenti: siue in ambaf diuisæ: aut in altera sylla-
ba tria duplex una. Duplices autem sunt x & z. Aliquando i & c fie-
ri possunt duplices: ut si i inter uocales sit: ut aio Troia. Item c: ut
hoc erat Alma parens: Hæ autem consonātium uel dupliciu; qua-
breues adiuuant formæ: tunc possunt: si in eodem sermone claudan-
tur. Cæterum proximi sermonis consonantes nihil adiuuant præ-
cedentem: l; Virgilius refragetur dicens: Arma uirumq; cano tro-
ia. Et item: Fontesque fluuiosq; uoco. Diphthongi aute; sunt
Ae. Oe. Eu. Au. Ei. Absq; his syllabis nulla diphthogus mēorat.

De communibus Syllabis.

Cōiūm aut syllabæ modi sunt octo. Nā primus ē: cū correptā
uocalē sequit subiecta cōsonātib' Liqda. ē. n. lōga: ut Valto cyclo-
pis i antro. Brevis: ut Vastosq; ab rupe cyclopas. Secūd' mod'
cū correpta uocalis in unā desinit cōsonātē sequēte. N. Est. n. lōga
ut terga fatigam' hasta. Breuis. Quisq; honos tumuli. Terti' cū
correptā uocalē duæ cōsonātes sequunt: quæ priā. s. lra sit. Est. n.
lōga: unde spissa coma. Breuis: Ponite spes sibi quisque suas.
Quart' loc': cū breuis syllaba partē terminat o'ois. ē. n. lōga i cōma-
te: ut ē. Nā tibi Tymbre caput euādri'. Breuis. Hoc caput o' ciues.
Itē alter loc' ex diphthōgo fit cōis lōga: ut Musæ aonides. Bre. Insu-
la Ionio i magno. Cū uocalis. n. sequitur: pōt diphthōg' fieri bre. ut
Sudib' ue prauistis. Ali' loc': cū lōgā uocalē alia uocalis seqt. ē. n.
lōga. O ego ifelix: quē fugis. Bre. sub Illo alto. Ali' loc': cu; p
nomē c lra terminat uocali sequēte. ē. n. lōga. Hoc erat alma parēs.
Bre. sol' hic iflexit sens'. Ali' loc': cū correptā uocalē sequitur. z=
Est. n. lōga: ut Mezenti ducis exuuias. Bre. Néorosa Zacynthos.
Deā natura i trib' generib' syllabæ. superest ut fiales dicant: i qb'
artis auctoritas & canōica forma cōsistit. ac pri' d' noie retractādū.

LIBER III

De Nomine.

Neus casus singularis a littera terminatus brevis est: ut cātilena Julia. E littera finitus in grācis longus est: ut Euterpe. I autem terminatus longus est: ut frugi. O finitus in grācis longus est: ut dido. V terminat⁹ lōgus: ut cornū. Al finitus brevis: ut tribunal. El brevis: ut mel. Il brevis: ut uigil: excepto uno hetrusco Ianaquil. Ol longa est: ut Sol. Vl brevis: ut cōsul.

M terminat⁹ brevis: ut tectum: l, hui⁹ raro currat exemplum: quia inter uocales M deprehensum uelut Metacismi asperitate subtrahitur. An finitus producit: ut titā. En in neutris brevis ē: ut carmen. In aliis generibus longus est: ut lien siren. On terminatus longus est: ut Memnon. Ar terminatus in monosyllabis tantum longus est: ut nar far. Er finitus in latinis brevis est: ut puer: excepto monosyllabo Ver. In grācis producit: ut aer. Ir terminatus corripitur: ut uir. Or terminatus: bre. ē: ut auctor.

Vr terminatus corripitur: ut murmur: excepto uno monosyllabo fur. As finitus in latinis noibus producit: ut facultas: patu peras. In grācis tunc tantum brevis ē: cum gtūs dos fuerit terminatus: ut Archas dos. Es terminatus in grācis noibus brevis ē: ut Anchises. In latinis si quinta declinationis fuerit producit: ut dies. Si tertia tunc lōgus est: Cum gtūs singularis non crescit syllaba: ut labes: uel crescēs e productā ante ultimā syllabam retinet: ut quies quietis. Nam si eam in i mutauerit: ut miles militis: aut corripuerit: ut seges segetis corripitur: exceptis his Ceres pes: atq; his similibus. Is finitus brevis ē: ut agilis. Os terminatus tunc ē in latinis brevis: cum gtūs ante ultimā syllabam non habet naturaliter longā: ut os ossis. In grācis tūc corripitur: cum gtūs diphthōgo terminatur: ut δῆλος τοῦ δήλου. Vs finit⁹ brevis ē: ut doctus. Sed longus fit: si genitiuus syllaba creuerit: & ante ultimam i aut u productam habuerit: ut uirtus: & in uno inflexibili: ut pus.

T terminatus corripit: ut caput. C finit⁹ duo tantū nomina facit: ut alec: quod producit: & lac: de cuius declinatione dubitat.

Genitiuus singularis tunc producit: cum aut nominatiuo similis est: ut senatus: aut diphthongum habet: ut Julia. Aut i terminatur: ut docti. In ceteris corripitur. Dtūs singularis producit: ut Pompeio. In grācis corripitur: si i lra finiatur: ut Palladi.

Actūs singularis in grācis tūc tantū corripit: cum a uel on ter

TERTIVS

minatur: ut thesea delon. In latinis uero breuis est: ut doctum.

Vt ūs singularis a lra terminat in latinis oibus: uel in græcis foemininis corripit: ut tabula: Musa. In masculinis lōg' ē: ut Aenea.

E terminat in latinis breuis ē: ut docte. In græcis pducit: ut Tityde: exceptis his: quæ ntūs græcus os terminat: ut Phæbos phæbe.

I terminatus in latinis lōgus ē: ut Mercuri. In græcis corripit: ut Nai. O terminatus i latinis breuis ē: ut Cato: l; Virgi. cōtra sentiat. In græcis producit: ut Dido. V terminatus pducit: ut cornu. In cōsonātes uero desinēs ntī seqtur regulā: exceptis græcis noib': quæ saepe mutant uarietate liguarū: ut diomedes. Abltūs singularis semper pducit. Absq; cū e terminat in his duntaxat noibus: quæ tertia fuerit declinatiōis: ut pariete. Ntūs & utūs plurales i masculio & foeminino genere pducunt: ut fluctus: terra. In neutris breues sunt: ut fata. In græcis uero cū s uel a terminati fuerint: ut rhetores poemata. In aliis uero longi sunt: ut Musæ. Gtūs pluralis breuis ē: ut doctoz. i græcis lōgus: S; græca declatiōe: ut Philemon. Dtūs pluralis: & ablatiuus: si is fuerint terminati: pducuntur: ut doctis. Si bus corripunt: ut hominibus. At si græca sit declinatio in terminatus datiuus: corripitur: ut archasin. Alias longus est. Accusatiuus pluralis in omnibus masculinis uel foemininis producit: ut doctos Iulias. In neutris corripitur: ut mania. In græcis uero si as fuerit terminatus: & ueniat a gto os finito corripitur: ut archadas: alias producit: ut musas.

De Pronomine.

In omnibus pronoiibus singularis ntūs correptus inuēitur: exceptis duobus monosyllabis: tu & qui. Gtūs singularis i uel e prolatus longus ē: ut mei meæ. Alias breuis est: ut illius. Dtūs singularis semper productus ē: ut nostro: exceptis mihi tibi sibi: quæ i differēter accipiūtur. Actūs singularis corripit: ut illum: exceptis me te se. Vtūs singularis a ntō suo non dissentit. Abltūs singularis longus ē: ut ab illo. Ntūs & actūs plurales tunc tātuz corripuntur: cum a fuerint terminati: ut nostra. Genitiuus pluralis nunq̄ producit: ut illorum. Datiuus & ablatiuus plurales is terminati producantur. Bus finiti corripuntur.

De Verbo.

In omnibus uerbis: Modis: Temporibus: Nūeris: Personis: Cōiugationibus hæc uniformis est ratio.

LIBER

Quaecunq; persona a fuerit terminata producitur: ut canta.

E finita brevis est: ut lege: nisi a secunda coniugatione uēiat: ut doce: tunc enim longa est.

I terminata persona semper producitur: ut nutri. O qua finitur correpta ē: ut audio: l; auctoritas & in his discrepet. Nā prima coniugatiōis primam personā Virgilius longam facit: ut cāto qua solitus. Et Terra tibi mando. Tamen monosyllaba etiā producēda sunt: ut Do sto flo. V terminata persona producitur.

Am qua finitur brevis est: ut legebam. Or finita corripitur: ut legor. S lra terminata uerba producantur. Si penultima littera a uel e fuerit: ut amas doces: excepto monosyllaba es & is: qua ex eo fiūt: ut ades. Si uero i antes habuerit corripitur: ut legis legis: excepta secunda persona indicatiui modi temporis praesentis numeri singularis a quarta coniugatione producta: ut nutris: au // dis. Et a uerbo uolo uis. Si uero u antes habuerit: correpta erit: ut nutrimus. T lra terminata correpta sunt: ut legit.

C finita producantur: ut produc. Participia l; per casus fluctantur; a nominibus tamen omni ratione differunt.

De Aduerbio.

Aduerbia monosyllaba: ut huc: uel qua ex his fiūt: ut illuc: oia producantur: exceptis bis ter. Qua uero A finiuntur lōga sunt: ut una. Qua in e desinunt producantur: ut docte pulchre: Exceptis qua aut non comparantur: ut rite. Aut in comparatione deficiunt: ut bene impune. Qua I finiuntur longa sunt: ut heri: praeter ibi & ubi: & qua componuntur ex ipsis: ut sicubi. Itē; quasi corripitur. Qua o finiuntur a se uenientia breuia sunt. ab aliis ducta producantur: ut falso: l; auctoritas uariet. Qua u finiunt lōga sunt: ut noctu. Qua el terminant corripiri debent: ut semel.

Qua. M. N. R. finiuntur breuia sunt: ut cursim: forsitan: fortiter. Qua s terminantur tunc tantum producta sunt: cum antea habuerint. Qua c finiuntur: producta sunt: ut illuc.

De Participio.

Omnium participiorum temporis futuri Nominatiuus singularis brevis est: ut lecturus.

Genitiuus & Datiuus singularis producantur: ut lecturi lecturo: excepto praesentis temporis Participio: quod Genitiuum corripit: ut Amantis.

TERTIVS

Accusatiuum & utrum breues esse constat: ut lecturū lecture.

Ablatiuus singularis tantū corripitur: ut amante legente.

Nominatiuus & accusatiuus plurales: & masculini & feminini generis participiis producuntur: ut lecturi lecturos. In neutris corripuntur: ut lectura. Genus pluralis breuis est: ut lectorū.

Drus & ablatiuus pluralis is terminati producti sunt. Bus finiti breuiantur.

De Coniunctione.

Copulatiua & disiunctiua & expletiva coniunctiones breues sūt: nisi positio fecerit longas.

De causalibus uero & rōnalibus: quæ a terminatur: exceptis ita & quia: productæ sunt: ut propterea & interea.

Quæ terminantur: excepta una nisi: producuntur: ut si.

Quæ in n desinunt: si ante eam i habuerint producuntur: ut sin. alias breues sunt. Ceteras uero oēs correptas esse constat.

De Præpositione.

Præpositiones: quæ in a exeunt solæ productione latantur: ut cōtra & extra: & una monosyllaba a.

Ablatiua præpositiones oēs corripuntur: exceptis monosyllabis quæ uel ex uocalibus cōstāt: uel uocalibus terminant: ut E & De. Vtriusq; casus præpositiones correptas esse non dubium est.

De Interiectione.

Interiectiones longæ sunt: si monosyllabæ fuerint: ut Heus. Si uero dissyllabæ uel trisyllabæ erūt: quoniam spēm retinet partiū orationis: exēplo earū: quæ similes erunt: iudicanda sunt: ut pape. Hac ita ut dixi per omnes partes orationis in ultimis syllabis obseruanda sunt: exceptis Positione Longis & Diphthongis.

Expleta cursim syllabarum pagina est.

Iuganda demum uerba: nam probabilis

Hic ordo rebus quiq; disgregabitur

In bina: demum prima nam proportio

Dicenda est: Grai Analogiam quam uocant:

Ac mox repulsa: quæ nouantur regula

Vulgo docti quæq; Anomala nominant.

Bis quarta fandi quis paratur portio:

Vel uulneratur ductus oris integer.

Quantunque solo inditum libellulo.

Potest pbare seriū fastidiū.

De Analogia.

LIBER

Analogia ē igitur: quæ latine proportio dicitur; Observatio similitudinum inter se loquelarum. Nam primum omnia nomina latina duodecim litteris terminantur: uocalibus quatuor; & semiuocalibus sex: atque uua muta. T. ut caput. A. igitur uocalium prima terminat masculina: ut Catilina: Iugurtha. Foeminina: ut aduena. Foeminina est græca: ut helena: Andromacha. Pronomia quoque: ut altera sola illa. Quibus si detrahas a & l & us addas: genitiuum singularem feceris: ut dicimus alterius: solius illius. Si uero. I. datiuum: ut alteri soli. Illa uero quæ sunt græca neutra: ut poema: toreuma; tres casus in utroque numero similes habent. In genitio singulari T is assumunt: in datiuo. s. amittunt. Et in e. correpta; ablatiuum finiunt: atque in plurali datiuo & ablatiuo genitiui singularis formam seruant: l. & bus possint assumere.

E. correpta nomina terminata: quæ latina sunt: neutra sunt: ut monile: sedile. Hæc præter casus: quos similes habent: datiuum & ablatiuum confundunt: ut huic & ab hoc monili sedili: Quonia ablatiuum si in e. exierit: quatuor casus similes faciet: quæ neutrorum nominum declinatio non admittit. Nam quæ. e. producta in datiuo finiunt græca sunt generis foemini: ut agauæ: autonoe græcorum more sunt declinanda: ut datiuus: datiuus: ut uis & ablatiuus pares sint. Græcis. s. actus. n. finiuntur. Quæ autem nomina. e. in. a. conuertunt: ut Andromache: Andromacha: sic declinantur ut latina in. a. exeuntia.

I. littera terminata latina nomina totius generis sunt. Ac monoptota: ut frugi: nihili. Gummi autem & Sinapi peregrina sunt: neutri generis: & tantum numeri singularis. Sed casus eodem modo decurrunt. excepto genitiuo: quæ. s. recipit: ut sinapis: gummi. quæ quis recte dicat: hæc gummi. O. littera nullum nomen in neutro finit: Nam aut masculina sunt: ut Cicero. Aut foeminina: ut Iuno: hirundo: a ut utriusque generi communia: ut homo: quorum declinationes in duas species exeunt. Nam aut. o. littera; in obliquis casibus retinet: ut unio uniois: aut i. l. mutat: ut cupido nis: crepido dinis. Vtraque autem syllaba crescunt in obliquis casibus: præter utrum singularem. Caro autem præter hanc Analogiam ut declinet: consuetudo obtinuit. Item anio: quæ in sua declinatione unica sunt: & sine exemplis similitudinum declinantur. Faciunt. n. huius carnis: anienis. Duo & ambo cum sint semper pluralia: non sunt anumeranda his: quæ supra dixi. Sua. n. consuetudine declinantur.

Græca nomina: quæ. O. littera finiuntur: Ea quæ a prima positione in nostram formam transferunt: ut leo: draco sic declinantur:

TERTIVS

ut Cicero Milo. Ea uero quæ primâ sui positionē itegrâ seruât: ut Io Ino græco mor̄ declinant: ut faciant in gr̄o Ios inos: actō ion inō: & ceteris casibus similiter. q̄q̄ consuetudo hâc Io dicat. Turbo: si nomen ē proprium: ut Cicero declinat. Si aut̄ uim uenti significat: aut puerilis ludī instrumentum: ut cupido declinatur.

V lra tantū neutra finiuntur: ut cornu ueru: quod in plurali facit uerua. apud ueteres etiâ specua dicebatur. Hor̄ noīum plurales declinatiōes carent dubitatione. Nā tres casus: ut in noībus neutris similes sunt. Item dt̄s & ablt̄s in bus syllabam exeunt. Dati uus & ablatiuus singulares in gr̄o plurali Vm syllabam iungunt. Queritur autē de gr̄o singulari: quē alii in us: alii in u lra; egerūt. Nec non dt̄o: quē alii in i agunt: ut genui cornui. Quidam ueteres secuti ablt̄o similit̄ faciunt huic genu cornu: quonia; pluraliter genibus & cornibus ammissaq; ultima syllaba relinquitur. Dati uus singularis: sicut fit in ciuibus & suauibus. Et quoniam genibus & cornibus dicimus. I. lra in locum u transit: sicut & optimū: & maximū itē dicimus: cum optimum & maximum diceretur: s; alii qui sunt: q̄ gr̄o casui genus & cornuus dicat. s; nō debet gr̄s plures habere syllabas q̄ datiuus & ablt̄s. Qu iuis ergo dissimilia sunt: senatus & exercitus: tamē sic genus & cornus gr̄o dicēdu; ē: quē ad modum senatus & exercitus. Præterea quacunq; noīa uel participia gr̄o singulari in is exeunt. Dt̄o plurali syllaba crescunt: ut Catonis catonibus: sc̄dm̄ quam rationem si esset genus genibus fecisset: & syllaba cresceret.

L lra finita noīa duplicē formam hēnt. Prima est in qua masculina sunt: ut Hānibal Hasdrubal: neq; alia fere ppria q̄ punica: excepto Solis noīe. Itē foeminina: ut Tanaquil nomen hetruscu; & cōmunia: ut uigil pugil: quæ oīa easdem declinationes habent. Altera spēs neutroꝝ: ut mel fel: quæ hoc differunt a superiori declinatione. q̄ cum monosyllaba sint. I. litteram per obliquos casus geminant. Nā de p̄cōsule in ntō: q̄ e littera finiunt: naturā pro præpositionis intuētur. Pro quippe ablt̄o tantum præfertur: nō respiciunt: cum proconsul dicitur: non duabus uocibus: sed cōposito nomine dici: ut p̄curator propugnator. Nec quicq̄ obesse exēplo: q̄ hæc nomina possunt uerba ex se facere. ut procuro propugno. Nā præpositio perit: proconsulo autem nō facit: l; consulo faciat. Tamē si p̄cōsule dicatur in casu ntō: monoptoton erit. Sed propter consuetudī

LIBER

nem p̄consul dicat: ut declinari possit quēadmodū illa quae littera terminant: ut uigil pugil mugil: Quonia; in plurali ḡtō mugilum dicimus & pugilu. Nā si mugilis eēt nt̄s: ut agilis: mugilu; taceret: ut agiliu. M̄lra etiā neutra finiunt: ut telū scānū. Sed hoc aiaduertamus: cum nt̄o i ante ultimā syllabā habēt ḡtō singulari. Itē dt̄o & ablt̄o pluralibus eandē gemina; debēt: ut liliū foliū. Quonia; ḡt̄s aut pares syllabas nt̄o het: ut scānu, scāni: aut plures: ut caput capitis: pauciores nunq̄. Praterea dt̄s o lra finit: i eā conuertit: ut scāno scānis. S; consuetudo & auctoritas ueterum Ingeni; Consili; Imperi per tres syllabas maluit dicere. Vasū an uas dici debeat: quārit. Quonia; quacūq; neutra non m̄lra nt̄o finiuntur: si pluralē recipiant: dt̄o & ablt̄o in bus cadunt. Itaq; monile monilibas: genu genibus: pec̄ pecorib: nomē noib: marmor marmoribus: Secundūq; uas uasib: facere debuit: & i ḡtō hoz uasiū: Quonia; quacūq; neutra singularia ablt̄o e lra finiunt: ḡtū; pluralē; totidē syllabarū habēt: quot ablt̄ū singularē: ut a neore nemoz: capite capitū. Sed hoc nomen per Anomaliā declinat: & erit singulari nt̄o. Vas ḡtō uasis dt̄o uasi ablt̄o a uasi. Plurali autē sic declinabitur ut scāna. Lucretius tamē ḡtō uasi: ut Rariq; facit lateramina uasi. N lra terminant masculina: ut flamen: p̄cten. Communia duob: generib: ut tibicen fidicen: quod frequētissimi auctores nō pbant: nā & tibicinā & fidicinam dicūt. Itē neutra: ut omen flumē: quae oia manifesta declinatione uno modo declinant. Altera species ē generis masculini: quae e lram ante extrema; n seruat: ut Lien ren: quae tamē ipsa quoq; in ceteris ut superiora declinant. Gluten quoq; his simile ē: Salusti; glutinu; dixerit. Itē feminina quasi similia uident. Nam ren singularis nt̄s; nec ullus alius ablt̄o excepto i usu ē. Graca: quae n finiunt p̄cedētes hēt lras. a. e. i. o. u. ut Alcman cephen delphin phæton creun. Ex qbus: quae an. en. in. terminatur: exēplo superiori declinant: ut fulmē numē fidicen. Quae uero on finiunt: si p̄ducta on grace declinant: ut Leon. Eandē lra; & apud nos p̄ducunt: ut Cicero scipio. Ea autē quae ex productione nt̄i casus corripunt: in reliq; figurationibus: ut Amphion Creon Agamemnon admittunt apud nos n litteram in nt̄o: & comparabuntur his latinis: quae conuersis casibus correpta efferunt: ut uirgo turbo: quae apud gracos recipiunt. T. litteram: apud nos quoque eandem habebunt: ut Phython phytonis. R littera p̄cedē

TERTIVS

te. a. terminatorum: ut *Cæsar lar far par ipar*. una forma est: nisi quæ neutrum in reliquis casibus r litteram gemiat: ut *far*. Poetarum uero licentia hæc nomina pluraliter dixit: Cui omnia nomina: quæ ponderis aut mensura extimamus: pluraliter; numerum non admittat: ut *aurum plumbum triticum oleum*. Errat ergo qui paria dicunt: quoniam hæc in plurali triptota sunt: ut *hi cæsares hos cæsares o cæsares*. Nec potest actus in habere ante. s. Si genitius ante u. r. habeat. Vident tamen qui paria dicunt: neutrum pluraliter generis neutri itueri. & quoniam paria dicunt: ut *suauia: fecer paria: ut suauia*.

R. littera precedente. e. terminatorum species sunt sex. Prima: quæ in genitio casu nullum incrementum; admittit: & in. I. litteram mutat: ut *aper niger macer: apri nigri macri*. Secunda hæc: *tener lacer puer: teneri laceri pueri*. Tertia: ut *imber uter: quæ a superioribus hoc differt: quæ hæc in genitio. s. litteram accipit: & datiuo. I. finitur: & non crescit: ut secunda species: & in genitio plurali ium litteris finitur. Quarta: ut *pater mater frater: quæ datiuo pluralibus: non ut priora species apri: s; fratribus facit. Nec ut secunda syllaba crescit & in genitio plurali um syllabam habet. Dicimus. n. fratres patres: non ut tertia utrius imbrium. Præterea tres casus similiter hæc: hi patres hos patres o patres. Cum imber & uter hos imbris & utris faciat. Quinta species est: ut *passer aser later mulier: quæ a secunda specie hoc differunt: quæ illa cum incremento syllabæ. I. littera finiunt: ut generi generi: Hæc in. s. exeunt: ut *passer passeris. & in cæteris discrepant. Piper namque cicer neutra in quinta specie habentur. Nam ut passer ita declinant in numero singulari: quæ; nunquam egrediuntur. Sexta species: ut *neuter uter: neutrius. n. & utrius facit: & declinant ut cætera pronomia: quæ in ius litteras genitiuos: & in. I. datiuos agunt. Præterea eos genitiuos & datiuos cœs habent cum reliquis generibus. i. feminino: neutroque. R. littera precedente. I. una tantum species est uir. R. littera precedente. o. terminatorum species sunt duæ. Alia: quæ per obliquos casus produciunt: ut *sopor ris color ris*. Alia corripunt: ut *arbor ris. s; uno modo declinant. Castoris & Hectoris genitiuos ueteres produxerunt. Sed nos corripimus: quoniam Græci horum nominum genitios corripunt. R. littera precedente. u. terminatorum species sunt duæ. Prima: ut *satur: quæ genitio. I. finit: ut saturi. Secunda: quorum genitius in is litteras uenit: ut *sulphur ris. Augur ris.********

Neutra autem quæ u. r. litteris finiunt. Alia retinent. u. litteram: ut *sulphur ris. Alia in o mutant: ut *ebur eboris. S. littera finitorum nominum formæ sunt octo. Nam aut. a. littera præponit: ut *Mœcenas ciuitas:***

aut. e. ut uerres moles. aut. i. ut páis. aut. o. ut custos nepos. Alias
u. ut lig' uet'. alias. r. ut iers. alias. n. ut spēs. alias. p. ut praeceps.

Sāt ita praecedēte a spēs sūt duae. Priā: ut moecenas lenas. Scđ'a: ut
nostras priuernas: quā a superiorib' hoc differūt. q' coia sunt oib'
generib' & affūer' debēt i litterā i gto plurali. Quā neutralib' i plu
rali ntō actō utō familiaris ē. Igit' noitratū priuernatiū dicemus;
Quia sūt hac noitratia priuernatia; S; & pragnatiū & optiatiū dici
mus: q' actūs pluralis i litterā h; ut hos & has optiatis; & has pra
gnitis: quīs ueteres pragnatū & optimatū dixerunt. Pragnas autē
feminini & neutri generis ē. As & Mas cū sint monosyllaba ana
logia nō tenētur: sed ppria quadā decliatōe affis & marii faciūt: & i
plurali affiū & marii. Phas & nephas aptota sunt. Graca noia: quā
apud nos i As exeunt: tres spēs hēnt. Prima ē ut olympias pythias.
nam olympiadis & pythiadis facit. Secūda: ut r'allas: thoas ath
las: nā pallatis thoantis athlātis facit. Tertia: ut Aeneas: pythago
ras lycas: nā; facit anea pythagora lica. Quando nostra rone noia
quā gto i e exeunt: ntō a finiunt: ut Catilina catilia. Sed hac Graca
suut: iō ntō s littera; retinēt. Quadā tamen perdūt s littera; i ntō: ut
Nicea medea. Ergo i his ntīs cōsuetudo seruanda est. S littera pra
cedēte e terminatoꝝ spēs sūt qnq;. Priā: quoz ntūs & actūs & utūs
plurales similes sunt: s; gtūs pluralis i um exit: ut Hercules proles
herculū; plu;. Scđ'a spēs est: quā a superiore hoc differt: q' gtū;
pluralē in ium cōpellit: actū; i .s. ut nubes rupes cautes. In qua for
ma masculia nō hēnt. Tertia quā ēt si aliqua; iter se hēnt differen
tiam i declinatōe tamē: quouia icremento syllabaz pares sūt i obli
qs casib' : i unā spē; redigunt: ut ceres bipes merces. Masculia at exē
pla nō sunt nisi graca: ut chremes laches. Quarta spēs hoc differt
a praecedente: q' obliquos casus e in i cōpellit: cū superior s littera; s
uat: uidel; quonia; i ntō nō ut superiora. e. producunt: sed contra
hant: ut hospes antistes ales comes. Quīta spēs a superiore hoc dif
fert: q' gtūs aucta syllaba. I. littera finitur: q' etiā dtūs habebit: actō
i em exit: abltō in. e. pductam: cui adiecta rum syllaba gtū; pluralē
facit: Cuius numeri ntūm cū prima positione & utō singulari con
fundit: datiuū & abltūm bus syllaba finit: ut facies dies spes acies.
Sed consuetudo rei & spci corripuit fortasse: q' monosyllaba sunt.
S littera praecunte. I. terminatoꝝ alia crescit per obliquos casus:
Alia intra modum positionis continet: dūtaxat in nūero singulari:

TERTIVS

Eorū igitur quæ non crescunt: spēs sunt duæ. Præ generis masculi ni: ut scrobis mēsis: l; Lucan' exigua scrobē dixerit. Fœmini & cois ut cāis itūuenis: quorū declinatio liquet. Scd̄a spēs hoca superiore differt: q̄ abltū; in i lra finit: actūm ī im: ut duo sola masculia ligitur tyberis. fœminina clavis peluis turris sitis tuffis: Hæc rōnē declinandi māifestā diminutio facit: quæ i pducta ī oib' istis pronūciat. Itaq; quotiens dubitāus de nois enūciatiōe: diminutione; ei' consulimus. Eorū quæ syllaba crescunt: spēs sunt duæ: quæ altera corrumpit i lra; i qua forma sunt masculia. sanguis puluis lapis. Fœminina cuspis cassis: in qb' nihil interest: hoc qd' alia ī declinatiōe i conseruant. Alia ī e trāseūt. Itē; q̄ alia dis: alia ris syllaba ī gto finiunt. Altera spēs i lra; producit ī ntō: ut gliflis famnis: quā & in obliqs similiter consuāt: & in gto plurali i āte um syllabā dicim' gliriū litium: fāniū: nō ut superiora lapidū cuspidū cassidū. S lra precedēte o ī minatoz: cū sit paruū discrimen: una spēs pōt esse: nā cū; oīa in obliqs syllaba crescant hoc differunt: q̄ quadā in gto s lram in. t. quadā; ī d. quadā in. r. cōuertunt: ut nepostis: custos dis. Monosyllaba masculina: ut flos floris: ros rotis. Itē; neutz os oris. In ossibus aut nominatiuū consuetudo facit os cōtra rōnē; quoniā in gto. r. non hz. sed nec ossuz pōt dici: quoniā neutra quæ ntō. m. terminant: bus syllabā non admittunt nūero plurali. Ergo in monosyllabis analogia non tenet. S. littera precedente u terminatoz species sunt sex. Prima: Gtūs .I. simplice: Vtūs. e. terminatur: ut Marcus sextus. Gtūs ut Marci sexti. Vtūs: ut Marce sexte. Scd̄a species a superiore hoc distat: q̄ gto. I. gemiat: & in utō. I. terminat: ut antonius Iuli' hu' ius Antonii Iulii facit: & o Antoni Iuli. In ceteris cū superiore consentit. Tertia species ntūm cum utō miscet: & gto easde; litteras p̄due: n. e. conseruat. Datiuo. u. & .i. ablatiuo. u. accusatiuo um terminatur. ut senatus fluctus exercitus: quæ pluraliter ntūm cum accusatiuo & uocatiuo in us productā agunt: gtum in uum: dtūm & ablatiuum in bus syllabā. Quarta species incrementu; syllabæ per obliquos casus accipit: ita tamen ut aliquā uarietatem inter se habeant: Quadā; eni; .u. litteram retinent: alias correptam: alias productam: ut ligus liguris: palus dis: uirtus tis: Quadam eandem. u. litteram i. e. uel in. o. mutant: ut uetus ueteris: uenus ueneris: nemus nemoris. Quadam tamen uno modo declinant: Laus & fraus: u m sunt monosyllabæ: & duas uocales habeant iunctas in eadem specie

habentur: quia similiter syllaba crescunt. Quinta spēs pronomi
nū: quæ us terminatur: ut unus tot' sol': quæ hoc mō declinatur.
Vnus unius uni unū une ab uno: uni unoꝝ unis unos uni ab unis.

Sexta in eus: ut inuleus eculeus: a utō e littera geminata efferū
tur: ut eculee inulee. Sed quidam malunt in eu: ut I ideu utō græ//
ce dicere. S littera i præcedente finita neutra monoptota sunt: ut
treffis lexis. S littera præcedēte u duæ spēs sunt. Prima: quæ
in i gētū agit: & pluralē non habet: ut uulgus pelagus uirus. Lu//
c. etius uiri dicit: q̄q̄ recti inflexum maneat. In secūda spē sunt:
quæ per obliquos casus crescūt: & gō singulari i ris litteras exeūt:
ut genus nemus. Ex quibus quadam u in e mutant: ut olus oleris
ulcus ulceris. Quadā in. o. nemus nemoris pecus pecoris. In dubi
tationem ueniunt steruus & fœnus: in e an in o mutēt: Quoniā quæ
in nus syllabam finiunt u in e mutant: ut uulnus genus funus: & fu
neratus dicimus. fœnus enim exēplo non debet nocere: cuꝫ inter du
bia genera ponat. Item ueteres sterueros agros dicebant: non ster
coratos. S littera finita nomina præcedentibus. n. uel. r. oia sunt
unius generis: nisi quæ ante s r habent: interdum d recipiunt: ut se//
cors secordis. Intedum. t. ut sollers iners. In plurali quoqꝫ: excepto
genitiuo & accusatiuo: omnibus casibus similiter declinantur. Naꝫ
quadam in um genitiuo: accusatiuo in es exeunt: ut Mars Aruns.
Quadam in ium: ut sapiens patiens: & ob hoc accusatiui eoꝝ in is
exeunt. Pleraqꝫ autem ex his noīa tribus generibus cōmunia sunt:
& i litteram: quam habent neutra in ntō plurali dant: etiam gētis reli
quorum generum: cum quibus cōmunia sunt. T littera neutra
tantum nomina quadam pauca finiuntur: ut Git: quod non decli//
natur: & caput sinciput. Quidam cum lac dicunt adiciunt. t. pro//
pter quod facit lactis. Sed Virgilius: Lac mihi non æstate nouum:
non frigore deficit. Quippe cū nulla apud nos nomina in duas mu
tas exeunt. & ideo ueteres lacte in nominatiuo dixerunt.

X littera terminatorum: quadam in genitiuo plurali: in quibus
omnia cōmunia in ium exeunt. & ob hoc accusatiuo in i & s. Pluri
ma uero genitiuo in u & m non præeunte. i. & ob hoc in e & s accu//
satiuo exeunt. Nam in reliquis consentiunt: utpote cum singulari
ter omnia in nominatiuo habent. x. exeunt genitiuum in i & s. agūt
datiuum in i litteram. Ablatiuum e uel i definiant: adiectaque. M.

TERTIVS

accūsatiuum definiunt: implentque. Pluraliter uero datiuū & ablatiuum utriusque syllaba finiunt. Nam de ceteris: quibus differunt ueteres: quidam atrocum & ferocum. Qua ratione omnium x littera finitorum una species uidebitur. Huic enim .x. littera omnes uocales præferuntur: ut Capax frutex pernix atrox redux.

Ex his nominibus: quæ in nominatiuo producuntur: quadam corripuntur: quadam consentiunt in nominatiuo: in obliquis autem dissentiunt. Pax enim & rapax. Item Rex & pumex. Item nux & lux primam positionem uariant. At nix & nutrix. Item Nox & atrox. Sic enim in prima positione consentiunt: ut discrepēt per obliquos. Et illud animaduertendum est quadam ex his X. litteram in .G. & quadam in .C. per declinationes compellere. Lex enim legis. Grex gregis facit. Et Pix picis: Nux nucis. Nam in his: quæ non sunt Monosyllaba nonnunquam X. littera Genitiuo in .C. conuertitur: ut Frutex fruticis: Ferox ferocis facit. Supellex autem & senex & nix priuilegio quodam contra rationem declinantur: Quoniam supellex duabus syllabis crescit: Quod uetat ratio: & senex: ut in nominatiuo. Item in genitiuo Dissyllabum manet. Cum omnia X. littera terminata crescant. Et nix nec in .C. conuertitur: ut pix: Nec in .g. ut Rex: sed in .u. Consonans: cum in Vocalem transire non possit. In plurali autem Genitiuo Ablatiuus singularis formas uertit. Nam in .A. aut .O. terminatus: in Rum exit. E. correpta in Vm: Producta in Rum. I. terminatus in Ium. V. terminatus in Vum. Datiuus & Ablatiuus plurales item aut in Is exeunt: aut in ibus: quæ præcepta in Scholis sunt tritiora. Sed quotiens in is exeunt: longa syllaba terminantur. Quotiens in bus breui.

De Generibus Verborum.

Decursus Nominum regnis æquum est consequentia dicere: Canonesque uerborum. Genera uerborum sunt quinque. Actiuum. Passiuum. Nentrum. Commune & Deponens. Actiuum est: quod in .o. exit: & agēdi significationem habet: ut Lego Scribo. Canto. & carera huiusmodi. Passiuum uero in .R. & patientis significationē monstrat: ut le

LIBER

gor scribor. Neutrum in o & neq; agentis neq; patientis plenam
significationē h3: ut sudo dormio. Nescio. n. agat q3: aut patiatur.

Cōe & deponēs in. r. exit. S3 hoc interest: q; in cōi duæ sunt signi/
ficatiōes agentis & patiētis. Cū. n. dicimus osculor: nescis utrū poti
us osculor te: an osculor a te. In deponēti autem aut agentis effect⁹
est: ut luctor. Aut patientis: ut morior. Est etiā impersonale: ut su
datur: currit: qd' ideo sic uocat: q; cū oēs personas cōtineat: nullas
habet certam.

De modis uerborum.

Verboꝝ aut modi sunt qnq; S3 alii sex: alii septē: alii octo: alii
nouē pauci etiā decē dixerunt. Qui uero qnq; dicūt: hos aiūt Indi/
catiuum: imperatiuū: optatiuum: cōiunctiuū: infinitiuū: quem &
perpetuum dicimus. Qui sex mēorant addunt promissiuū. Qui se/
ptē: impersonalē. Qui octo percūctatium. Qui nouē: subiectiuū:
& a cōiunctiuo eū separant. Qui decem etiam hortatiuū: ascribūt.
Sed hos superflue adiectos ratio non admittit.

De Coniugationibus.

Coniugationes autē: quas graci συζυγίας appellāt: tres esse nō
dubium ē. Quæ in uerbis actiuis neutralibus ue in scd'a persona tē/
pore præsenti mōstrant. Nā quotiens finalis syllaba ī as exit priā ē:
ines scūda: ī is tertia: ut cātas uides audis si pducta sit hęc tertia.
nā si correpta sit curris. Hæc oīu; cōiugationū uerba ī priā positē
ate ultimā litterā tres tātū uocales recipiūt e i u: ut sedeo laio irruo
Cōsonātes at oēs: exceptis F K & Q : ut libo uoco cado lego traho
ipello amo cano scalpo curro lasso peto nexo. His accidunt i & u lo
co cōsonatiū positæ: ut aio adiuuo. Sed nec excludūt: cū dicamus
triumfo: q̄q; a græcis uēiat. Et per p & h poti⁹ scribat. praterea ab eo
qd' dicim⁹ faris & fat: primā uerbi personā uolūt For. & de q lra du
b t itur: Nā dicim⁹ eliquo & aquo. Et ī huiusmodi uerbis u littera
nec uocalis locum: ut est irruo: nec consonantis: ut est adiuuo uale
at obtinere.

De Formis.

Hæc oīum coniugationū; in declinando formæ sunt triginta sex
exceptis defectiuis & impersonalibus & inchoatiuis. Prima con
iugatiōis uerba: quæ uel o lra nulla alia præcedēte uocali termiant
uel præcūte uocali q̄libet: formas hēnt q̄tuor. Scd'a cōiugatiōis
uerba formas hēnt sex. Tertiā cōiugatiōis correpta uerba formaī ha
bēt. xx. sic: Quacūq; uerba īdicatō mō tp̄i præsēti persōa priā i o lit/
teris f miant formas hēnt sex: quæ u o formas hēnt duas. quæ nulla

TERTIVS

precedente uocali o lra terminant: formas hēnt. xii. Tertia cōiugatiōis producta uerba: quae indicatiuo mō tpr praesenti prima persona i o lris terminant: formas hēnt qnq;. Quaecunq; aut uerba cuiuscunq; cōiugationis indicatiuo modo tpr praesenti persona prima: uel nulla precedēte uocali: uel qualibet alia precedēte o lra terminant. Eoz; declinatio hoc nūero formaz; cōtinet: de qbus singulis dicam.

De prima Coniugatione.

Primae cōiugatiōis uerba indicatiuo mō tpr praesenti persona prima aut o lra nulla alia precedente uocali terminant: ut amo canto. Aut eo: ut cōmeo calceo. Aut io: ut lanio satio. Aut uo: ut astuo: continuo. Primae coniugatiōis uerba imperatiuo mō tpr praesenti ad secundā personā a lra pduēta terminant: ut amo ama cato ta.

In infinitiui mō ad imperatiuū modū re syllaba manēte pductiōe terminant: ut ama amare: canta cantare. Itē priā cōiugatiōe: quae indicatiuo mō tpr ptō spē absoluta adiecta ad imperatiuū ui syllaba manēte pductiōe terminat: ut cōmeo cōmea cōmeaui: lanio lania laniaui: satio satia satiaui. Eodē mō eodē tpre spē inchoatiua adiecta ad imperatiuū modū bam syllaba terminant: ut cōmea cōmeabam lania laniabā. Itē priā coniugatio eodē mō: eodē tpre: spē recordatiua adiectis ad imperatiuū modū; ue & ram syllabis. M. terminat partes: ut cōmea cōmeauerā: lania uerām: astua ueram. Primae cōiugatiōis eodē mō tēpore futuro adiecta ad imperatiuū modū bo syllaba terminant: ut cōmea bo: lania abo: astua bo. Quae uero indicatiō mō tēpore praesenti ad primā personā o lra nulla alia precedēte uocali terminant: ea indicatiō mō tēpore ptō spē absoluta & exacta quatuor modis proferunt. Est. n. primus: q; similē his regulā h; quae indicatiuo mō tēpore praesenti priā persona penultimā uocale; hēnt: ut amo ama amaui: amabā amauerā: amabo amar. Scd's est: q; o i l cōuertit: & penultimā in ptō perfecto: & tertiā ab ultia i plus q; perfecto pducit: ut adiuuo adiuui adiuuerā. Tertius: q; similē qdē regula; h; primi modi: Sed subtracta a littera disjungit: ut seco secui secabā secabo secare. Facit. n. i spē absoluta secui: & exacta secuerā. Quarta ē: quae per gemiatiōē syllaba pferit: ut sto sta steti steterā: stabo stare. Huic simile do da dedi: correpta littera a cōtra regula; i eo qd' est dabā dederā dabo dare pferit.

De secunda Cōiugatiōe.

Secunda coniugationis uerba indicatiuo modo tempore praesenti persona prima e o litteris terminantur: ut uideo uides mōeo nes.

LIBER III

Secundæ coniugatiōis uerba imperatiuo mō tēpore præfenti ad secundā personā .e. littera producta terminatur: ut uideo uide: moneo mone. Secundæ cōiugationis uerba infinitiuo mō adiecta ad imperatiuū modum re syllaba manēte productione terminant: ut uide uidere: mone monere. Secūda coniugationis uerba indicatiuō modo tempore ptō spē absoluta & exacta septē modis declinantur. Et ē primus: q̄ formā regulæ custodit. Nam forma hac ē: cū secundæ cōiugationis uerbū indicatiuō mō tēpore ptō quidē perfectō adiecta ad imperatiuū modum ui syllaba manēte p̄ductiōe terminatur: ut deleo dele leui. Plus q̄ perfectō autē adiectis ad imperatiuum modū ue & ram syllabis terminatur: ut dele leuerā. Secundus ē: cum indicatiui modi primæ persone .e. & o litteris terminata trāseūt in .i. ut sedeo sedi: & in exacta: ut federā. Tertius ē: cum e & o in u & i mutant: ut caleo calui moneo monui. calueram monueram. Quartus est: cū e & o in i mutāt: & consonātes: quæ præcedit in .s. ut mulgeo mulsi mulserā. Quintus ē: cum e & o in .i. præcedēs uero consonas in x mutatur: ut lugeo luxi luxeram. Sextus ē: q̄ per duplicationē syllaba profert: ut spōdeo spop̄di spopōderā. Septimus est: q̄ resoluit in formam passiuorū: ut uideo ausus sum es est: ausus erā eraserat. Secundæ coniugationis uerba indicatiuō mō spē inchoatiua adiecta ad imperatiuū modum syllaba manēte p̄ductiōe terminatur: ut uide uidebam: mone morebam. Secūda coniugationis uerba indicatiuō mō tempore futuro adiecta ad imperatiuum modum bo syllaba manente productione terminant: ut uide uidebo: mone monebo.

De Tertia coniugatione correpta.

Tertiæ cōiugationis correptæ uerba indicatiuō mō tēpore præfenti personā priā: aut o lra nulla alia uocali præcedēte terminant: ut lego legis peto petis: aut .i. ut rapio rapis. facio cis: aut uo: ut induo irruo. Tertiæ cōiugatiōis correptæ uerba: quæ indicatiuō mō tēpore præfenti o lra nulla præcedēte uocali terminant: eadē imperatiuo mō tempore præfenti persona secunda .e. correpta præcedente consonante primæ positionis terminantur: ut lego lege: peto pete. Quæ .u. & .o. Ea imperatiuo modo .u. & .e. retinebunt: ut induo indue irruo irruue. Tertiæ coniugationis correptæ uerba infinitiui modi adiecta ad imperatiuum modum re syllaba manente correptiōe terminant: ut lege petere. Tertiæ cōiugatiōis uerba quæ

TERTIVS

indicatiuo mō tēpore praesenti persona prima .i. o. lris terminantur.
 Ea ptūm perfectū & plusq̄ perfectū; sex mōis enūciāt. Prim⁹ est: q̄
 tertia cōiugatiōis pducta integrā regulā sequit. Hic ē: q̄ imperatiui
 mōi regula ī pductionē uertit: & ī absoluta spē assūmit ui syllabā.
 & in exacta ue & ram: ut cupio piui uerā: Hac eadē tamen interdū;
 sublata u littera in absoluta ipē: & geminata .i. in exacta uero cōrre
 pta eadē pronunciantur: ut cūpii cupieram. Secundus modus ē:
 qui primā positiōis uerbo o lram deponit: & praecūte syllabā; seu
 mutata uocali: seu perseverante producit: ut tacio feci: tūgio fugi.

In exacta uero ipē .i. deposita: & in e mutata ram syllabā; assūm
 mit: ut tēcerā fugerā. Tertius modus ē: cum i & o in u & i cōuer
 titur: ut elicio elucui elicuerā. Quart⁹ depositis i o lris. & praecū
 te consonāte: per s geminum enunciat: ut percutio percūsi percusse
 ram. Quintus qui per .x. ut aspicio aspexi aspexerā. Sextus: qui
 per geminationē syllabā enunciat: ut pario peperī pepereram.

Tertia coniugatiōis correpta uerba: qua indicatiuo mō: tēpore
 praesenti: persona prima o lra terminantur: ea ptō & absoluto: & exa
 cto duobus modis enunciant. Et ē primus: cu primā positiōis uer
 ba o in i cōmutant: ut induo indui induerā. Secundus: q̄ per .x. p
 nunciatur: ut instruo instruxi instruxeram. Tertia correpta
 uerba: qua indicatiuo mō tēpore praesenti persona prima .o. lra nul
 la alia uocali praecedēte terminant. Ea indicatiuo modo tēpore ptō
 spē absoluta & exacta duodecim modis declinant. Et ē primus: qui
 tertia cōiugationis pducta integrā formā sequit: ut supra ostendi
 mus. In his uerbis: qua tertia cōiugatiōis correpta: indicatiuo mō:
 tēpore praesenti persona priā i o lris terminant: ut enī ē cupio cupi
 ui cupuerā: sic peto petiui petiuerā: Hac quoq; u lram interdū sub
 trahunt & i geminant: ut petii petierā. Scd's ē: cum o in i conuer
 titur: qui primā positiōis uerbi o lram in i cōmutat: & praecūte syl
 labā: seu mutata uocali: seu perseverante pducit. Deposita ēt conso
 nante: si fuerit media: in quā prima uocalis desinat: ut ago egi egerā
 lego legi legeram. Eorum autē: qua in consonantē exeūt. Exem
 pla sunt hac: frāgo fregi fregerā: fundo fudi fuderā. Quartus ē:
 qui mediam consonantem deponit: & praecūtem uocale; corripit:
 ut findo fidi fideram. Scindo scidi scideram. Quintus .o. litte
 ra deposita .u. & .i. assummit: ut molo molui molueram: Colo
 colui colueram. Sextus: qui deposita .o. s. & .i. assummit:

LIBER

ut carpo carpsi carpsera. Scribo scripsi scripsera. Septimus: qui o deposita: & praecunte consonate: per s geminum pronuntiatur: ut me to messui messuera. Octauus: q simili correptione per unu; s praecunte uocali pducta decl. at: ut trudo truf. truseram. Nonus: qui per. x. pronunciat: ut expungo expunxi expunxera. ungo unxi unxeram. Decimus q per geminatione prima syllaba profertur: ut pungo pupugi pupugera: curro cucurri cucurreram. Undecimus: qui uerbo; compositor; ultima; syllabam geminat: ut trado tradidi tradidera: reddo reddidi reddidera. Duodecim: q in formam passiuor; resoluit: ut fido fisis sum es est: fisis era; eras erat. Haec oia tertiae coniugationis correpta uerba indicatiuo modo tempore praeterito specie inchoatiua adiecta ad imperatiuum modum syllaba praecedente consonate primae positionis uocali e adiecta pductione terminantur: ut lege legeba: pete petebam: exceptis his: quae i ante o habuerint. Ea enim adiecta i littera ad imperatiuum modum: & adiecta bam Syllaba producta e terminant: ut rapio rape rapiebam.

Tertiae coniugationis correpta uerba indicatiuo modo tempore futuro sublata e littera: & adiecta am syllaba terminant: ut lege lega: pete peta: indue indua: exceptis his: quae i ante o habuerint in prima positione: Ea. n. e in i conuertunt: & assumpta am syllaba faciunt futurum: ut rapio rape rapiam: facio face faciam.

De producta Tertia.

Tertiae coniugationis uerba producta indicatiuo modo tempore praesenti personae primae aut e o litteris terminant: ut adeo adis: p deo pdis. Aut io: audio audis: nutrio nutris. Tertiae coniugationis producta uerba imperatiuo modo: tempore praesenti: i secunda personae i producta terminant: ut adeo adi: prodeo prodi: audio audi: nutrio nutri. Haec infinitiuo modo adiecta ad imperatiuum modum: Re syllaba manente productione terminantur: ut adi adire: prodi p dire. Tertiae coniugationis uerba: quae indicatiuo modo tempore praesenti personae primae e o lris terminantur. Ea modo indicatiuo tempore praeterito specie absoluta adiecta ad imperatiuum modum ui syllaba terminantur: ut adeo adiuui. Exacta at uerba uera: ut adiuera. S; cetera uerba do saepe breuitate appetens. u. litteram subtrahit: & absoluta ingeminat i: ut aidi prodii: adieram: prodieram. Inchoatiua quaeq; specie adiecta ad imperatiuum modum syllaba terminantur: ut adibam prodibam. Quae uero indicatiuo modo tempore praesenti per

TERTIVS

sona prima i o lris terminatur: ea tēpore praterito absoluta specie & exacta forma: qnq; modis enūciant. & est primus similis superiori ut nutrio nutriui nutriuerā: nutrii nutrieram: & audii audieram: ut apud Virgi. Audieras: & fama fuit. Spē tantum inchoatiua distant. Oia. n. tertia cōiugatiōis producta uerba: quæ indicatiuo mōtemporē præsenti persona prima i o lris terminatur. Ea eodē modo tēpore ptō spē inchoatiua. e. producta manente nouissima syllaba adiciuntur: ut audiebam: ueniebam operiebam: Quāq; hæc ueteres sine e littera pronūciabāt: ut Virg. Nutribat tyrusq; pater: cui regia parent Armēta & cætera. Secundus mod' est: cū o aīssa præcedens syllaba producit: ut uenio ueni ueneram. Tertius: cum i & o in u & i mittunt: ut operio operui operueram. Quartus: qui de positus i & o præcedētem cōsonantem in s cōuertit. Sarcio sarſi sarſieram. Quintus: qui per x enūciat: ut uincio uinxi uinxi uinxerā.

Tertia cōiugatiōis producta uerba: quæ indicatiuo mōtemporē præsenti e o litteris terminant. Ea tempore futuro eodē mō bo syllaba adiecta ad imperatiuū modum terminant: ut adeo adi adibo: p/ deo prodi prodibo. Quæ uero i o adiecta ad imperatiuū modum am syllaba terminatur: ut audio audi audiā. nutrio nutri nutria: Quiuis Terētius protulerit per bo. Inde apparet geminam esse pronunciationē. Dixit enim Scibo iam ubi fiet.

Indicatiuo mō tempore præseti. Eorum: quæ e o lris terminant sunt uerba: quæ a diuerso præseti prateritum simile habent: ut luceo & lugeo: luxi. n. facit. Ide; cernit & crescit creui facit. Sūt alia: quæ una uerbi positiōe duas cōiugatiōes teneant: ut pado & mado: faciūt enim pādas & pādis: madas & mandis. Verba casibus iunguntur interdum singularis ita gto: ut misereor tui. Dtō: ut suadeo tibi. Actō: ut mōeote. Abltō: ut utor illo. Interdū duobus: ut ablatiō & accusatiuo: ut fungor hanc rem & illa re. Hæc satis ad exempla analogiæ dixisse sufficiat. Quæ enim his formis cōspecta fuerit: non teneri pro certo anomala iudicāda: quæ strictim exigueq; mēo rabo: ut cōtra rationē etiam usum quēdam usurpasse detegamus: aut etiam cōtra regulam defecisse.

De Anomalis.

¶ Vm i ntō singulari reus & deus similia sint: Quare plurali hi rei dicūtur: & us' dicit hi dii cōtra regulam: cum dici tantum dei deberet: præsert; cum gtūs ntō suo duabus syllabis

LIEER

non debeat longior inuēiri: q̄ hic euēiet: si dicamus deoz. Cū Tho/
 as & Eas: cum similia sint: Thoantis & Eantis faciant: Aeneas non
 facit Aeneantis: sed Aeneas. Cur cum hic biceps & triceps dicam?
 gūs duabus contra regulam syllabis crescat. & bicipitis & tricipitis
 dicamus: non bicipis aut tricipis. Vnde uēit ut aliger frugifer accipi
 ter habeat omnes casus: Iupiter duos habeat: Cum sētūs pius bonus
 similia sint: Cur dicimus sanctior: & piior non dicimus: Deinde san
 ctior sanctissimus bonior bonissimus non dicamus: Cū dicat Vir/
 gilius Phandi atq; nephandi. Cum a nefando dicat nefarius: a fan/
 do farius non dicitur: Quare seiunctus ammissa prapositione dici
 tur iunctus: Securus & sedulus eadē perdita non ualeant memora
 ri: Cum dicamus singuli uiri singulae mulieres singulae scrinia:
 Quare non dicimus singulus uir: singula mulier: singulum scrini/
 um. Cū uenor piscor aucupor similia sint: cur uenator & pesca
 tor dicitur: & aucupator non dicit: sed auceps: Cur uolo nō hēt
 imperatiuum: Cur far primam uerbi personam nō habet: Quare
 soleo prateritū perfectū non habet: Cum canta & laua similia sint:
 cur cantauī faciat: & lauauī non faciat: Item corusco & tono coru/
 scaui facit: tonauī non facit. Quid q̄ ego unum casum recipit: Cū
 calciatus armatus togatus penulatus paria uideant. Quare calceo
 & armo dicim: togo & penulo non admittitur: Ntūs singularis
 ī us exiens in oibus positiuis. e. productam habet ī aduerbiis: ut do
 ctus docte: auarus auare: parcē parce. Bonus & malus cur corri
 pit ī aduerbio. e. bene & male: Cū habilis habiliter dicam: cur fa
 cilis faciliter non dicimus: Item cum difficulter dicamus: cur facul
 ter dici non poterit: Cum audax audacter dicatur: cur uerax uera
 cter non dicimus: sed ueraciter. Cur singulatim dicimus: binatī ter
 natimque non dicimus: & alia huiusmodi: qua possem innumera
 memorare: ni ad cetera properarem.

Hac cum Grammatica uelut rerum exordium instauratura di
 xisset: propter superi senatus: Iouisque fastidium: Minerua talibus
 interuenit. Ni fallor: octo partes orationis uelut incunabula re
 petitura intimare disponis. adiciēs soloecismoru; causas: barbaras
 que formas. Tum alia loquēdi uitia: qua apud uates inelytos plu
 rimū celebrata: qua nūc Tropos: nunc Metaplasmos: nūc Schema
 ta figurarum: ex eodemq; cuncta uitia: uelut decoris fonte manan
 tia: qua attestentur aut nescientis errorem: aut affectatam doctori

Q VARTVS

bus uenustatē: Quæ si ab scholaribus inchoamētis in senatum Cæ-
 licum Ducis decursa peritiæ gratia; deformabis. Nā si rhythmicū
 qd: metricumq; sicut iter Cirrhatos audes: assumpseris. Profecto
 Musices impeiū: cuius præuertis officiū: discerperis. Formā ig̃
 prædictæ præceptiōis absolueris: Si præcipuis mēoratis iam te ab in-
 choamentorū uulgarium uilitatibus uindicaris. His Germāa uer-
 bis cum Spōso Delius anteibāt: & Grāmatica; ad Virginis transire
 obsequia compulerunt. Ac tunc aliam fœminarum pari sponsa-
 lium munere conferendam Clarius intromisit.

Eiusdem Liber Quartus
 de Dialectica.

Aec quoque contortis stringens effamina nodis:

Qua sine nil sequitur: nilq; repugnat item.

h In cœtum superum ueniens primordia fandi

Aduenit: & scolicum præstruit Axioma.

Ambiguus memorans uoce; cōsistere uersus

Nil normale putans: ni fuit associum.

Sed lz ipse modos demum bis qnq; profatus

Pallens afflictim uerset Aristoteles.

Stoica circuerant: ludantque Sophismata sensus.

Perdita nec unq̃ cornua fronte ferant.

Chrysippus cumulet: proprium consummat aceruum

Carneadesque parem uim gerat helleboro.

Nullus apex tot prole uirum par accidit unq̃.

Nec tibi tam fœlix fortis honos cecidit.

Inter templa Deum fas est Dialectica fari:

Et Ioue conspecto iure docentis agis.

Væ igit introgressa ē Delio cōuocante pallidior paululū
q fœmina: Sed acri admodū uisu: & uibratibus cōtinua mo-
 bilitate lumibus: cui crines tortuosi: decētiq; inflexiōe cri-
 spati: & nexiles uidebant: Qui tamē deducti per quosda;
 cōsequētes gradus: ita formam toti? capitis circulabant: ut nihil de
 esse cerneres: nihil superfluum detineres: Cui quidē pallium: Athe-
 narumq; uestitus. Sed gestamē in manibus fuerat inopinū: ac pror